

INLEDNING

Agenda 2030 är den mest ambitiösa agendan för hållbar utveckling som världens länder någonsin antagit. Det övergripande syftet är att fram till år 2030 avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikheter och orättvisor i världen, främja fred och rättvisa och vidta åtgärder mot klimatförändringarna. En omställning till hållbar utveckling är både nödvändig och möjlig, men tiden är kort. De 17 målen i agendan ska nås inom ett decennium och för att lyckas måste vi hantera de globala utmaningarna tillsammans. Utmaningar som är förenade med så stora kostnader för samhället att vi inte har råd att inte agera.

Utvecklingen i världen är komplex. Fattigdomen minskar, fler barn går i skola och uttunnningen av ozonskiktet har stoppats. Samtidigt ökar antalet hungriga för första gången på ett decennium, miljontals människor är på flykt och klimatfrågan blir alltmer akut. Agenda 2030 klargör att dessa globala samhällsutmaningar är sammanflätade och måste hanteras sammanhållet. Idag utvecklas mål, strategier och styrmedel ofta separat inom olika områden, vilket gör att synergier eller målkonflikter lätt förbises.

Hållbar utveckling berör flera samhällsområden och alla aktörer måste bidra för att nå våra gemensamma mål. Samarbete och partnerskap mellan olika aktörer är en förutsättning för ett lyckat genomförande och det finns flera goda exempel på praktisk tillämpning av Agenda 2030 runt om i landet.

Sveriges goda utgångsläge både förpliktigar och möjliggör. En förändring är nödvändig och måste ske nu. Ett ökat tempo i omställningen ger fördelar för organisationer och enskilda både i och utanför Sverige. Om alla svenska aktörer bidrar kan vi vända världens utmaning till världens möjlighet.

Agenda 2030-delegationen

Detta informationsmaterial är framtaget av Agenda 2030-delegationen och baserar sig på betänkande SOU 2019:13. *Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet.*

Agenda 2030-delegationen har haft regeringens uppdrag att stödja och stimulera Sveriges genomförande av Agenda 2030. Uppdraget har bland annat varit att föreslå en övergripande handlingsplan för ett svenskt genomförande av agendan, att sprida information och öka kunskapen om hållbar utveckling samt förankra agendan hos samhällets olika aktörer. Här presenteras i korthet de slutsatser och åtgärder som delegationen föreslagit att regeringen vidtar för Sveriges fortsatta genomförande av Agenda 2030. Innehållet baseras på delegationens betänkande *Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet.*

Betänkandet finns att läsa i sin helhet finns på agenda2030delegationen.se och regeringen.se

VARFÖR AGENDA 2030?

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Agenda 2030 - en global handlingsplan för omställning till hållbar utveckling

“Mänsklighetens och planetens framtid ligger i våra händer. Den ligger även i händerna på dagens yngre generation, som kommer att föra facklan vidare till kommande generationer. Vi har stakat ut vägen mot hållbar utveckling. Det är upp till oss alla att se till att resan blir framgångsrik.”¹

I september 2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030 för hållbar utveckling. Agendan är en handlingsplan för hur världens alla länder ska arbeta för att skapa en fredlig, rättvis och jämlik värld inom planetens gränser fram till år 2030. I Agenda 2030 har världens alla länder och samhällets olika aktörer tillsammans enats om gemensamma mål och en tidtabell för att hantera de utmaningar som människorna och planeten står inför. Åtagandet gäller alla länder, oavsett inkomst- och utvecklingsnivå. Varje land måste ta ställning till vilka åtgärder som ska vidtas utifrån sina nationella förutsättningar och hur det ska ske. Alla länder åtar sig att uppfylla målen i det egna landet och samtidigt bidra till genomförandet på global nivå, med särskild fokus på att bidra till att målen nås i de länder som står inför de största utmaningarna.

Agendan slår fast att världens ansträngningar främst ska riktas mot att stödja människor som lever i fattigdom och i utsatta situationer. Den syftar även till att säkra alla individers politiska, medborgerliga, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

Agenda 2030 innebär på ett tydligare sätt än tidigare en samlad ansats till hållbar utveckling. Genom att mål och delmål är integrerade visar den hur människornas och planetens välmående hänger samman. Agendan uppmanar oss att tillämpa ett långsiktigt synsätt där vi ser fördelarna med att hantera våra gemensamma utmaningar med ett samlat grepp. Därigenom kan agendan hjälpa oss att identifiera positiva samband och möjliga målkonflikter mellan olika politikområden och satsningar. På så vis kan vi också identifiera gemen-

¹

FN, Generalförsamlingen, A/RES/70/1 § 53.

samma lösningar inom och mellan olika samhällssektorer och aktörer. Agendan betonar även vikten av att alla bidrar till genomförandet inom ramen för sina verksamheter. Partnerskap och samverkan mellan samhällets olika aktörer är en förutsättning för att vi ska kunna genomföra agendan och nå målen.

Agendans beståndsdelar

Agendan utgörs av fyra beståndsdelar: den inledande politiska deklARATIONEN, 17 mål och 169 delmål, medel för genomförande samt ett ramverk för översyn och uppföljning.

Vad innebär agendan för Sverige?

För Sverige innebär genomförandet av Agenda 2030 en successiv omställning till ett modernt och hållbart välfärdssamhälle som också bidrar till en hållbar utveckling globalt. Konsekvenserna av de utmaningar som Agenda 2030 belyser, såsom klimatförändringar, ojämlikhet och ohälsa, är förenade med så stora kostnader för samhället att Sverige inte har råd att inte agera. Men tiden är knapp och för att nå framgång i arbetet måste hållbar utveckling vara ett övergripande mål för all politik. Avvägningar och prioriteringar inom alla politik-

områden behöver därför göras med syfte att skapa hållbar utveckling både nationellt och globalt.

Sverige faller väl ut i internationella jämförelser rörande hållbar utveckling. Välfärdssamhället och den breda politiska enigheten om klimatpolitiken gör att förutsättningarna för en omställning i Sverige är relativt goda. Samtidigt står vi inför betydande utmaningar med ohållbara konsumtionsmönster, ojämlikheter i hälsa och bristande integration. Sverige måste med andra ord öka takten och låta Agenda 2030 vara styrande de kommande tio åren. Vi har nationella mål, lagstiftning, strategier och handlingsplaner inom olika politikområden, men det finns gap mellan mål och resultat. De åtgärder som vidtas räcker inte.

Enligt Statistiska centralbyråns (SCBs) första bedömning uppfyller Sverige endast cirka 20 procent av de globala indikatorerna för Agenda 2030.²

Eftersom Agenda 2030 understryker att varje land ska utgå från sina nationella förhållanden kan Sveriges genomförande inte enbart mätas mot agendans mål och delmål. Graden av framgång bör även mätas utifrån hur väl Sverige lyckas med att nå de nationella målsättningar som är uppsatta inom olika politikområden. Genomförandet bör också jämföras med utvecklingen i andra länder med liknande förutsättningar.

Långsiktighet

Många aktörer har efterfrågat att regering och riksdag ska uppvisa en långsiktig och tydlig riktning i arbetet med hållbar utveckling. Långsiktighet beskrivs som en förutsättning för att möjliggöra för planering, organisering och investeringar.

Vikten av ledarskap

De komplexa utmaningar som agendan belyser ställer höga krav på organisation och ledarskap. Delegationen har framhållit två aspekter av organisation och ledarskap som särskilt viktiga. Det behöver dels finnas en medvetenhet, kunskap och vilja högst upp i beslutshierarkin, dels bör agendan hanteras integrerat i den ordinarie verksamheten och inte som ett sidoprojekt. Ledningens ambitioner, värderingar och agerande är avgörande för vilka prioriteringar som görs. Detta gäller för alla aktörer och inom alla sektorer.

Kostnaden av att inte göra någonting

Utmaningarna som Agenda 2030 hanterar, exempelvis klimatförändringar, ojämlikhet och försämrad folkhälsa är förenade med enormt stora samhällskostnader. Samtidigt innebär åtgärderna för att genomföra agendan stora möjligheter att skapa positiva effekter inom flera områden. Enligt FN kommer

²

Statistisk uppföljning av Agenda 2030 (SCB 2017).

genomförandet av Agenda 2030 att kräva enorma investeringar, men de menar samtidigt att dessa resurser redan existerar. Det handlar snarare om att rikta resurserna så att det bidrar till en hållbar utveckling. Även i Sverige kommer den omställning som krävs att kräva omprioriteringar och omfördelning av medel. Det snabbaste och mest effektiva sättet att genomföra Agenda 2030 och nå den omställning som krävs är att använda kraften i ordinarie processer.

Kostnaden för omställningen måste vägas mot kostnaden av de konsekvenser som det innebär att misslyckas med omställningen.

Klimatförändringar leder bland annat till översvämningar, torka och förändrade odlingsförhållanden. Ojämlighet skapar instabila samhällen med ökat våld. Försämrade folkhälsa leder till ökade vårdkostnader och kortare livslängd. Listan kan göras mycket längre och slutsatsen är därför enkel att dra: Omställning lönar sig.

VEM?

17

GENOMFÖRANDE
AV GLOBALT
PARTNERSKAP

Ansvaret för genomförandet av Agenda 2030 är gemensamt och gäller alla människor och länder. Det yttersta ansvaret för att genomföra målen vilar på varje regering. Utöver staternas ansvar krävs engagemang från civilsamhällesorganisationer, kommuner och landsting, forskning och näringsliv. Alla har en viktig roll att spela.

Agenda 2030 understryker att vår tids stora utmaningar hänger samman och måste lösas genom ett samlat grepp. Eftersom målen och delmålen i agendan är integrerade och odelbara är partnerskap och samverkan mellan olika parter och sektorer av största betydelse för att målen ska kunna nås.

Agendan uppmanar till ett globalt partnerskap genom vilket regeringar, privata sektorn, civilsamhället, FN-systemet och andra aktörer tillsammans mobiliserar nödvändiga resurser för att genomföra agendan. Detta globala partnerskap bör arbeta i solidaritet med världens fattigaste och mest utsatta människor.

Myndigheter

Det är regeringen som, i relation till FN, förbundet Sverige att genomföra Agenda 2030 och som har det yttersta ansvaret gentemot såväl det offentliga som det allmänna. Genom detta åtagande har regeringen och statsförvaltningen ett särskilt ansvar för att möjliggöra för andra aktörer att bidra till och sätta ramar i form av regler och beslut som styr mot en hållbar utveckling.

För att myndigheterna på ett effektivt och konstruktivt sätt ska kunna arbeta med och på bästa sätt bidra till genomförandet av agendan måste de ges goda förutsättningar inom ramen för sina respektive verksamheter.

Kommuner och landsting

En stor del av Agenda 2030 genomförs på lokal och regional nivå. Här sker de flesta kontakterna mellan det offentliga, medborgare, näringsliv och civilsamhället. Det är ofta på lokal och regional nivå som globala åtaganden, internationell rätt, EU-rätt samt nationell lagstiftning ska omsättas i praktisk handling. Kommuner och regioner är också viktiga för det konkreta genomförandet genom att vara huvudmän för flera centrala verksamheter som omnämns i Agenda 2030, bland annat vård, skola, omsorg och samhällsplanering.

Agenda 2030 har fått stort genomslag i flera kommuner och regioner. Det kan till del förklaras av att agendan är en naturlig fortsättning på andra globala åtaganden, exempelvis Agenda 21, som tidigare haft stor inverkan på lokal och regional nivå. Det finns många exempel på kommuner och regioner som bedriver ett systematiskt arbete kring hållbar utveckling. I flera andra kommuner och regioner har agendan ännu inte fått så stort genomslag. En utmaning är att kommuner och regioner har varierande förutsättningar och kapacitet att genomföra agendan. Det finns därför behov av kunskaps- och kapacitetshöjande åtgärder för kommuner och regioner samt regional samverkan för arbetet med agendan, där såväl Länsstyrelsen som regionen är viktiga aktörer.

Näringslivet

Den privata sektorns medverkan är en förutsättning för att förverkliga agendans breda och ambitiösa vision. Näringslivet deltog i arbetet med formuleringen av Agenda 2030 och Addis-agendan, där vikten av att företag lever upp till de internationella överenskommelserna inom hållbart företagande understryks. Många företag har redan integrerat Agenda 2030 i sina verksamheter och ser hållbarhet som en konkurrensfördel och en förutsättning för långsiktig tillväxt, differentiering och lönsamhet.

Ett väl fungerande näringsliv med hållbara affärsmodeller är en förutsättning för samhällets tillväxt, för sysselsättning och innovation och för att förse samhället med de varor och tjänster som behövs för omställningen till ett hållbart samhälle.

Företagen framhåller också vikten av dialog mellan näringslivet och offentlig sektor för att påskynda förändring och identifiera utmaningar och hinder för omställningen mot ett hållbart samhälle.

Investerare

Investerare, däribland banker, försäkringsbolag, fondbolag och pensionsfonder, kan genom ett aktivt ägarinflytande spela en avgörande roll för företagets omställning mot mer långsiktigt hållbara affärsmodeller och verksamheter.

Även det offentliga är stora investerare. Kommuner och regioner behöver en långsiktig tydlighet för att kunna göra hållbara investeringar i exempelvis infrastruktur och miljö- och energisystem.

Intresset för hållbarhetsfrågorna inom finansiell förvaltning har ökat mycket de senaste åren, såväl i Sverige som i andra delar av världen. En viktig drivkraft är att enskilda individer, exempelvis förmånstagare till pensionsfonder och försäkringar samt fondsparare, aktieägare och riskkapitalfonder inte bara ställer krav på att deras kapital ska ge god avkastning, utan också på att det ska bidra till en hållbar utveckling.

I delegationens dialoger har såväl offentliga som privata aktörer betonat vikten av långsiktighet och efterfrågat spelregler som håller över tid. Det krävs i många fall omfattande och långsiktiga investeringar för omställning till hållbar utveckling.

Arbetsmarknadens parter

Arbetsmarknadens parter är viktiga aktörer för att Sverige ska kunna ställa om till ett modernt och hållbart välfärdssamhälle. Den svenska arbetsmarknadsmodellen är även viktig för dialog och samverkan mellan såväl staten och arbetsmarknadens parter, som mellan arbetsmarknadens parter sinsemellan. Samtidigt bör ambitionen höjas inom flera områden som bidrar till hållbar utveckling.

Agenda 2030 omfattar flera åtaganden som direkt eller indirekt kopplar till arbetsmarknadens parter. De fyra pelarna i Internationella arbetsorganisationens (ILOs) program för arbete under anständiga villkor utgör delmål i agendan: jobbskapande, sociala trygghetssystem, rättigheter på arbetet och social dialog.

Arbetsmarknadens parter samverkan och agerande är avgörande för att skapa en ekonomiskt och socialt hållbar utveckling. Parterna är särskilt betydande för att skapa en varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, samt en produktiv och full sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

Omställningen till ett nollutsläppsamhälle medför ett behov av en påskyndad strukturomvandling som även påverkar arbetsmarknaden. Nya jobb kommer att skapas medan andra kommer att försvinna. Här kan arbetsmarknadens parter spela en avgörande roll genom att skapa omställningssystem som stödjer arbetstagarna och arbetsgivarna.

Arbetsmarknadens parter har var för sig och i samverkan med varandra och andra samhällsaktörer en viktig roll när det gäller att sprida kunskap om Agenda 2030 och hållbar utveckling till arbetstagare och arbetsgivare.

Civila samhället

Ett självständigt, öppet och livskraftigt civilsamhälle är en förutsättning för en fungerande demokrati och omställningen till ett hållbart samhälle. Det civila samhället bidrar till genomförandet av Agenda 2030 genom samverkan, både organisationer emellan samt med kommuner, landsting, statliga myndigheter, näringslivet och akademien.

Civila samhällets aktörer är viktiga genomförare av många centrala samhällsfunktioner, bland annat inom välfärdsområdet. Det är därför viktigt att främja och underlätta för samverkan mellan det offentliga och civila samhället, exempelvis genom idéburna offentliga partnerskap, IOP.

Civila samhällets aktörer bidrar många gånger genom sina verksamheter till att minska utanförskapet i samhället och till stöd för människor som utsätts för diskriminering. Många organisationer företräder människor som själva av olika anledningar har svårt att göra sina röster hörda, exempelvis nyanlända, barn- och unga eller socio-ekonomiskt utsatta. Andra bidrar genom att erbjuda tjänster såsom skydd, boende, vård, mat och rådgivning för människor i nöd och utsatthet. På så sätt är civila samhällets verksamheter av stor betydelse för agendans mål om ökad jämlikhet och att ingen ska lämnas utanför.

Forskning, innovation och utbildning

Forskning och innovation är nödvändigt för att hitta lösningar på de utmaningar som finns i genomförandet av Agenda 2030. Forskningen bidrar genom att ställa diagnos på samhällets tillstånd och utveckling samt identifiera samband och mekanismer som kan hjälpa oss att förstå olika fenomen och problem.

Med tanke på forskningens och innovationens centrala roll för genomförandet av agendan är storleken på forsknings- och innovationssatsningar på såväl EU- som nationell nivå av stor betydelse. EU har målsättningen att medlemsstaternas samlade utgifter för forskning och utveckling ska uppgå till 3 procent av BNP år 2020. Det svenska målet, inom ramen för Europa 2020-strategin, är att de offentliga och privata investeringarna i forskning och utveckling vid denna tidpunkt ska uppgå till cirka 4 procent av BNP. Den nuvarande nivån är på drygt 3,3 procent.³ Det är viktigt att både offentliga och privata resurser mobiliseras för att bygga kunskap och ta fram nya innovationer till stöd för genomförandet av Agenda 2030.

OECD har pekat på att ett antal områden där det finns behov av att knyta forskning och innovation till genomförandet av Agenda 2030:

- Bedriva utmaningsdriven forskning och innovation för specifika utmaningar i partnerskap mellan statlig forskning, näringsliv och andra samhällsaktörer, exempelvis inom klimat och hälsa.
- Stärka den tvärdisciplinära forskningen, jämställdhets- och medborgarperspektivet.
- Bedriva internationellt samarbete om gemensamma nyttor som exempelvis klimat, biodiversitet och global hälsa.
- Koppla forsknings- och innovationsstrukturer på nationell nivå till det globala ramverket för Agenda 2030.
- Nyttja den digitala teknikens möjligheter när det gäller att genomföra Agenda 2030.⁴

För att genomföra agendan behöver många beteendemönster och levnadsvanor förändras rörande exempelvis transporter, livsmedel och annan konsumtion. Ökad kunskap kring olika politiska åtgärder är central, exempelvis kring effekterna av styrmedel och investeringar. Det behövs även forskning inom områden som är av mer övergripande karaktär. För att uppnå en samstämmig politik för hållbar utveckling behöver det finnas en vetenskaplig grund för åtgärder inom den offentliga förvaltningen. Denna grund bygger i flera fall på ett tvärsektoriellt angreppssätt som ofta kräver en tvärvetenskaplig överblick och kompetens. Forskning och forskningsmeritering är dock i hög grad fokuserad på att fördjupa kompetensen inom olika specialområden. Därför är det viktigt att forskningen även prioriterar tillgången på generalistkompetenser.

⁴

Prop. 2018/19:1 utg.omr. 16 avsnitt 8.3.2.

HUR?

Att använda kraften i ordinarie processer

Delegationens utgångspunkt har varit att agendan ska genomföras i de ordinarie processerna, eftersom kraften i dessa kan bidra till att genomföra agendan så snabbt och effektivt som möjligt. Ordinarie processer ger också möjlighet till inkludering av olika samhällsaktörer. Delegationens förslag är därför att kapaciteten i de ordinarie processerna bör förstärkas. Genom förslagen kommer beslut som tas framöver på ett bättre sätt än idag bidra till genomförandet av agendan. Därmed stöds en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling.

Delegationens förslag riktar sig till regeringen och via regeringen till riksdagen. Riksdagen beslutar bl.a. om statens budget och kontrollerar regeringens arbete. Regeringen styr riket och tar bl.a. fram förslag till statens budget, utfärdar förordningar och samverkar med kommuner, landsting och icke-offentliga aktörer. Den styrning och de processer som är centrala i riksdagens och regeringens arbete är också den styrning och de processer som är mest effektiva att förstärka för att lyckas genomföra agendan. Det inkluderar riksdagsbundna mål, statsbudgetens utformning, kommittéerna och myndighetsstyrningen. Det inkluderar även samordning mellan den nationella, regionala och lokala nivån. Vidare omfattar det regeringens dialog och partnerskap med icke-offentliga aktörer.

Flera av förslagen samspelar för att sammantaget ge regeringen så bra förutsättningar som möjligt att uppnå åtagandet att Sverige ska vara ledande i genomförandet av agendan.

Förslagen riktar sig i första hand till regeringen men bidrar även till bättre förutsättningar för övriga aktörer genom mer långsiktighet, styrning, samordning samt former för strukturerad dialog.

Ett mål för genomförandet av Agenda 2030

Ett mål för genomförandet av Agenda 2030 beslutat av riksdagen visar Sveriges åtagande på ett tydligt sätt och lägger grunden för systematisk uppföljning. Budgetprocessen är den årliga process som styr och inverkar på stora delar av den offentliga verksamheten. I statsbudgeten beslutas de ekonomiska ramarna samt inriktningen för främst statsförvaltningens arbete, vilket även påverkar andra samhällsaktörer.

Delegationens förslag:

Långsiktighet och politisk förankring

- För långsiktighet och starkast möjliga politiska förankring föreslår regeringen ett mål för genomförandet av Agenda 2030 som beslutas av riksdagen.
- Regeringen åtar sig att redovisa en nulägesanalys och en samlad redovisning av regeringens arbete med Agenda 2030 i kommande budgetpropositioner.
- En kommitté tillsätts med uppdrag att ta fram uppföljning, utvärdering och förslag till åtgärder för att driva genomförandet av agendan fram till år 2030.

Att stärka förutsättningarna att arbeta med hållbar utveckling i staten

- I det förvaltningspolitiska målet görs ett tillägg om arbetet med att genomföra Agenda 2030, på det sättet anger regeringen riktningen för statsförvaltningens arbete som helhet.
- Genom ett tillägg i myndighetsförordningen tydliggör regeringen myndigheternas ansvar för hållbar utveckling.
- De statliga myndigheterna får i uppdrag att mer aktivt ställa hållbarhetskrav vid offentlig upphandling.
- Genom ett tillägg i kommittéförordningen får statens offentliga utredningar i uppgift att göra konsekvensanalyser i förhållande till miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling.

Stärkt kunskap, forskning och innovation

- Universitet och högskolor, forskningsfinansiärer och andra relevanta myndigheter ges i uppdrag att belysa forsknings- och innovations-behov i relation till Agenda 2030.
- Regeringen utreder hur behovet av vetenskaplig kompetens som sträcker sig över flera discipliner och forskningsfält kan stimuleras och premieras.
- Universitetskanslersämbetet får i uppdrag att göra en utvärdering av universitetens och högskolornas arbete för att främja hållbar utveckling i undervisningen.
- Skolverket ges i uppdrag att ta fram ett förslag avseende innehåll, genomförande och finansiering av kompetenshöjande och stödjande åtgärder för

pedagoger och skolledare om lärande för hållbar utveckling. Skolverket bör i samverkan med Skolinspektionen även få i uppdrag att följa upp hur utbildning för hållbar utveckling tillämpas i för-, grund- och gymnasieskolor i Sverige.

Stärkta förutsättningar på regional och lokal nivå

En stor del av ansvaret för de åtgärder som bidrar till genomförandet av Agenda 2030 ligger på kommunal och regional nivå.

- Regeringen ingår ett handslag med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) med en gemensam programförklaring för det fortsatta genomförandet av Agenda 2030 på lokal och regional nivå.
- Regeringen tydliggör i en proposition till riksdagen ansvaret för hållbar utveckling i det regionala tillväxtarbetet genom ett tillägg i målet för regional tillväxtpolitik.
- Regeringen ger länsstyrelserna i uppdrag att, i samverkan med andra aktörer inom länen, verka för att målen i Agenda 2030 nås samt att sprida information om Agenda 2030-arbetet.

Forum för dialog

Genom att skapa öppna och återkommande forum för samverkan och dialog säkerställer regeringen att den får ett komplett och väl förankrat underlag för arbetet med att genomföra agendan.

- Regeringen arrangerar återkommande ett nationellt Agenda 2030-forum för att förankra rapporteringen och inhämta kunskap från olika sektorer och aktörer. Deltagarna i forumet bör representera en bredd av sektorer och aktörer, i synnerhet barn och unga samt de som står längst från att inkluderas i ordinarie samråd.
- Regeringen ger Länsstyrelserna i uppdrag att arrangera regionala Agenda 2030-forum för olika sektorer och aktörer på lokal och regional nivå. Forumen bör genomföras i samverkan med landstingen och i samråd med kommuner och andra relevanta aktörer.

Näringslivets roll i genomförandet

En förutsättning för omställningen till en hållbar utveckling är ett väl fungerande näringsliv med hållbara affärsmodeller. För att sådana förutsättningar ska kunna skapas behövs långsiktiga spelregler och dialog.

- En utredning tillsätts om en förstärkt nationell lagstiftning för företag och mänskliga rättigheter i enlighet med de internationella konventioner

och riktlinjer som Sverige ratificerat. Regeringen bör också ha en fortsatt dialog med samhällets aktörer kring om det finns skäl att införa krav på utökad hållbarhetsrapportering. Småföretagens särskilda utmaningar bör beaktas.

Dialog och samverkan

Genomförandet och uppföljningen av Agenda 2030 förutsätter att alla samhällssektorer och aktörer är engagerade och samverkar.

För att hållbar utveckling ska vara ett effektivt övergripande mål för *all politik* behövs det utvecklade former för samordning och styrning, samt ett ledarskap som agerar långsiktigt och flexibelt.

Agenda 2030 betonar nödvändigheten av alla samhällsaktörers delaktighet och att genomförandet är ett gemensamt ansvar. Agendan förutsätter förändrade förhållningssätt och beteenden på både individ- och samhällsnivå. Att utveckla och skapa former för dialog för att säkerställa bredd och långsiktighet behöver vara en del av arbetet med att genomföra agendan.

Det finns även behov av information och kommunikation om Agenda 2030. Det är en viktig del i att öka kännedomen och kunskapen om hållbar utveckling, liksom för att bibehålla och öka innovationstakt, engagemang och förändrade beteenden i riktning mot hållbar utveckling.

Offentlig upphandling

Offentlig upphandling är ett viktigt verktyg som lyfts i Agenda 2030. Stora summor omsätts årligen genom upphandling. Det offentliga Sverige upphandlade varor och tjänster för drygt 750 miljarder kronor under år 2016.

Frågan om hållbarhetskrav vid offentlig upphandling har varit ofta återkommande i delegationens dialoger med såväl företrädare för offentlig verksamhet på lokal och regional nivå som med representanter för näringslivet. Bilden som framkommit är att det i för liten utsträckning ställs krav om hållbarhet i samband med offentlig upphandling. Leverantörer som tillhandahåller produkter och tjänster som i högre grad främjar en hållbar utveckling upplever ofta att de missgynnas vid offentlig upphandling eftersom de som upphandlar inte ställer sådana krav.

Långsiktighet och generationsperspektivet

En utgångspunkt för hållbar utveckling är generationsperspektivet. Det innebär att den utveckling som tillfredsställer dagens behov inte får äventyra

kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. Hållbar utveckling kräver därför förståelse för och kunskap om framtida generationers utmaningar; hur ser barns och ungas villkor ut och hur ges de förutsättningar att nå sin fulla potential?

Det är viktigt att barn och unga ges möjlighet att vara delaktiga och att ett barn- och ungdomsperspektiv inkluderas i genomförandet. Det innebär att barn och unga bör ges möjlighet att vara aktiva parter; att de får förutsättningar att organisera sig, delta i problemformulering och beslutsfattande på olika nivåer; att ett barnrättsperspektiv appliceras och att det finns kunskap om barns och ungas levnadsvillkor hos de som arbetar med agendan. Flera av delegationens åtgärdsförslag betonar därför vikten av delaktighet och ett barn- och ungdomsperspektiv.

Hållbar utveckling nås genom samstämmighet

Bilden bygger på OECD:s Eight Building Blocks of Policy Coherence for Sustainable Development; Policy Coherence for Sustainable Development - Towards Sustainable and Resilient Societies (OECD 2018)

NÄR?

Arbetet med att nå agendan sker nu, med målet satt till år 2030. Men arbetet måste även fortgå efter 2030.

Genom antagandet av Agenda 2030 har alla världens länder för första gången enats om en global agenda för hållbar utveckling. Målet är att till år 2030 genomföra en samhällsförändring som leder till en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling som skyddar vår planet, utrotar fattigdom och genererar en god välfärd för alla människor. Agendan ska vägleda de beslut som länderna fattar med hänsyn tagen till den nationella kapaciteten och utvecklingsnivån. Den innebär en ambitionshöjning i arbetet med hållbar utveckling i alla länder.

Under de senaste 25 åren har stora framsteg skett globalt. Det är färre människor som lever i extrem fattigdom, barnadödligheten har minskat och livslängden ökat. Spridningen av informations- och kommunikationsteknik har möjliggjort nya lösningar och gett ökad kunskap. Samtidigt finns stora utmaningar som behöver lösas; ökade klyftor mellan och inom länder, kränkningar av de mänskliga rättigheterna, negativa konsekvenser av klimatförändringar, hot mot ekosystemen samt pågående konflikter och humanitära kriser.

Att uppnå de mål som satts i Agenda 2030 kommer att kräva en politisk långsiktighet, vilja att leda samt ett brett engagemang från samhället i stort.